

‘Ovaj mučni primjer najbolje svjedoči o neozbiljnom shvaćanju nasilja u obitelji. Slušajte samo što su rekli toj ženi...‘

Samo razgraničenje ubojstva žene od "klasičnog ubojstva" nije rješenje. Ukupni represivni sustav mora revidirati svoje temelje

Piše: [Dušan Miljuš](#) Objavljeno: 06. prosinac 2022. 12:09

Nevena Aljinović

Vojko Bašić/CROPIX

Mijenjaju se zakoni, donose se protokoli, policija ima jasne upute za postupanje u slučajevima obiteljskog nasilja za koje će se specijalizirati suci i sudovi, ali crni niz ubojstava žena nikad nije bio nepovoljniji. Naša sugovornica, dr. sc **Nevena Aljinović** s Katedre za pravne znanosti u forenzici Sveučilišta u Splitu, Sveučilišnog odjela za forenzične znanosti, objavila je statistike presuda sudova, o čemu smo pisali u prethodnom nastavku, pa je stoga relevantan sugovornik kad je riječ o kaznenoj politici kad su posrijedi ubojstva žena.

- Naime, iako hrvatski zakonodavac ne poznaje pojam (intimnog) femicida, odnosno izostavlja rodnu konotaciju kod teškog ubojstva iz čl. 111. KZ/11, predmetno kazneno djelo (ipak) pokriva i slučajeve ubojstva bliske osobe koju je počinitelj ranije zlostavljao (toč. 3. - pod što se može podvesti femicid od strane intimnog partnera) te ubojstvo iz mržnje (toč. 4.- pod što se može podvesti femicid u izvornom, najširem obliku kako ga je formirala **Diana Russell** - ubojstvo žene (iz mržnje) samo zbog njezina roda/spola).

U kontekstu potonjeg, ubojstva iz mržnje, bilo je prijedloga da se pojam femicida uvede u Kazneni zakon. Klub zastupnika Socijaldemokrata je 1. prosinca 2021. poslao u Sabor prijedlog da se femicid uvrsti u čl. 87. toč. 21. KZ-a koji definira zločin iz mržnje. Naime, prijedlog je bio da se femicid kvalificira kao ubojstvo u kontekstu zločina iz mržnje prema ženama, dok bi se u okolnostima kada zakonodavac nije izričito propisao teže kažnjavanje takva kvalifikacija smatrala otegotnom okolnošću. No, Vlada je taj prijedlog odbila jer je smatrala da je postojeća definicija zločina iz mržnje dostatna budući da je kazneno djelo počinjeno zbog spola druge osobe ionako uvršteno u zločine iz mržnje - kaže naša sugovornica.

Kao stručnjakinja o tom prijedlogu misli sljedeće:

- Slažem se s navedenim jer sam pretražila i odluke Vrhovnog suda u pogledu čl. 111. toč. 4. (mržnja) i mogu Vam reći da muškarci ne ubijaju žene iz mržnje (barem ni u jednoj presudi VSRH do sada). S obzirom na navedeno, u kontekstu femicida, ograničavam se isključivo na intimni femicid i o tome sam pisala, u kontekstu ubojstva žene od strane bliske osobe (sadašnjeg ili bivšeg bračnog ili izvanbračnog partnera), a u ozračju ranijeg zlostavljanja žrtve (što je blisko toč. 3. čl. 111. KZ/11).

Nedvojbeno je da u kontekstu ranije zlostavljanih žrtava teškog ubojstva uvjerljivo prednjače žene, no mišljenja sam da samo razgraničenje ubojstva žene od "klasičnog ubojstva" nije rješenje. Ukupni preventivni i represivni sustav mora revidirati svoje temelje. Veći naglasak trebao bi biti na senzibilizaciji, edukaciji, prepoznavanju i prijavljivanju te strožem kažnjavanju obiteljskog nasilja općenito.

O tome koliko je sustav mjera opreza učinkovit prema počiniteljima prekršaja i kaznenih djela nasilja u obitelji, s obzirom na to da je o tome provela istraživanje, kaže:

- Iz mog istraživanja, nedovoljno učinkovit jer je evidentirano kazneno djelo teškog ubojstva iz čl. 111. toč. 3. na štetu žene počinjeno za vrijeme trajanja zaštitnih mjera (zabrane približavanja i uznemiravanja te za vrijeme udaljenja iz zajedničkog kućanstva) ili za vrijeme roka provjeravanja iz druge osuđujuće presude ili se radilo o osobama koje su bile višestruko osuđivane zbog prekršaja iz Zakona o zaštiti od nasilja u obitelji.

Po zakonu, u svrhu provjeravanja izvršavaju li se mjere opreza izrečene u prekršajnom postupku sud može u svako doba zatražiti provjeru njihova izvršavanja i izvješće od policije. Policija će (kaže zakon) hitno provesti zatražene provjere i odmah o tome obavijestiti sud.

A o sankcijama i tome što ukazuju podaci o kršenju mjera opreza navodi:

- U prekršajnom postupku Prekršajni zakon okrivljenika koji postupa protivno zabrani, dakle krši mjere, kažnjava novčano (do 10.000 kn, odnosno do 20.000 kn ako se radi o ponovljenom kršenju naloženih mjera opreza). Novčano! U kaznenom postupku, prema Zakonu o kaznenom postupku, nepridržavanje izrečene mjere opreza rezultira njenom zamjenom za istražni zatvor, dok će se prema Zakonu o zaštiti od nasilja u obitelji počinitelj nasilja u obitelji koji ne postupa u skladu s izrečenom zaštitnom mjerom kazniti novčanom kaznom u iznosu od najmanje 3000 kuna ili kaznom zatvora od najmanje deset dana.

Međutim, kako je razvidno iz Izvješća o radu za 2021. pravobraniteljice za ravnopravnost spolova, iako su slučajevi obiteljskog nasilja žurni, "policija u praksi po dojavi nasilja ne postupa uvijek žurno niti rodno senzibilno, niti tijekom postupka učinkovito nadzire mjere zaštite određene počinitelju nasilja".

- Od zaprimanja kaznene prijave pa do određivanja mjera opreza ponekad prođe i nekoliko mjeseci, a u tom je razdoblju žrtva prepuštena sama sebi i izložena nasilničkom ponašanju, i to bez ikakve zaštite - navodi naša sugovornica.

I ona ukazuje na sveprisutan problem kad se počinitelji raznih oblika nasilja u obitelji po odsluženju i/ili plaćanju kazne vraćaju kući žrtvi te nastavljaju s nasiljem.

- O neozbiljnom shvaćanju nasilja u obitelji svjedoči i primjer u kojem je policija prepustila žrtvi da odlučuje o podnošenju kaznene prijave za prijetnju (smrću), što je kazneno djelo koje se progoni po službenoj dužnosti. A kada je žrtva podnijela kaznenu prijavu za prijetnju smrću i saznanja o počiniteljevom mogućem posjedovanju oružja, policija je pretragu doma osumnjičenog poduzela gotovo četiri mjeseca nakon prijave.

Da je kojim slučajem počinitelj odlučio ostvariti prijetnju (smrću), ništa ga u tome ne bi spriječilo. Iz navedenog, jasno vam je kako to u praksi nažalost (ne)funkcionira - zaključuje dr. sc. Nevena Aljinović.

Tekst je objavljen u sklopu projekta poticanja novinarske izvrsnosti Agencije za elektroničke medije.